

Bijzondere vondsten – verslag nummer 4

Hans De Blauwe

Vorig verslag behandelde de waarnemingen van september 2012 tot eind februari 2013. Ik ging terug op zoek naar speciale waarnemingen die ofwel op onze site van de SWG, ofwel op waarnemingen.be werden gepost. Huidig verslag behandelt de periode begin maart tot eind oktober 2013.

Hydrozoa

Het kwalvenverslag in het vorig nummer (De Blauwe, 2013) eindigde met enkele waarnemingen uit begin oktober. Nadien zijn er nog wat kwalven gezien, hier volgen de bijkomende waarnemingen en deze van de hydromedusen.

Van de Amerikaanse ribkwal *Mnemiopsis leidyi*, een soort die een piek kent in oktober, telde Hans De Blauwe 3 ex op 8, 7 ex op 18 en 1 ex op 26 oktober 2013 in het Zeekanaal ter hoogte van Herdersbrug. In de maand oktober 2013 worden in totaal 11 exemplaren van de Zeepaddenstoel *Rhizostoma octopus* van onze kust gemeld (Jan Vanhoutte, Geoffrey Raison, Jan Mees, René Billiau en Hans Hillewaert). Op 2, 5 en 7 oktober 2013 vond René Billiau telkens 1 kompaskwal *Chrysaora hysoscella* op locaties tussen De IJzermonding en de Franse grens. Blauwe haarkwal *Cyanea lamarckii* en Oorkwal *Aurelia aurita* werden in oktober 2013 niet meer gemeld.

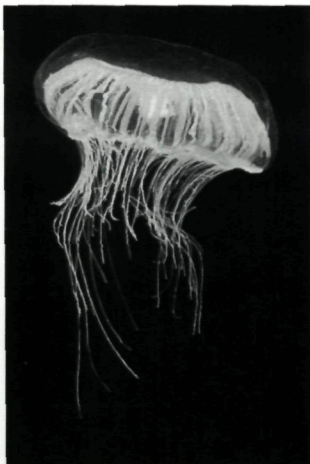

Foto 1: *Aequorea vitrina* Lampenkapje
(foto: Bram Conings)

Hydromedusen van het Lampenkapje *Aequorea vitrina* spoelden aan te Mariakerke: 2 ex op 1 augustus (Kelle Moreau) en resp. 2 en 3 ex op 7 en 8 september 2013 in de Havengeul van de IJzermonding (Bram Conings) (Foto 1). *Nemopsis bachei* werd genoteerd van de jachthaven van Zeebrugge op 21 en 23 juni 2013 (Hans De Blauwe) en op 13 augustus 2013 in de Spuikom van Oostende door Jan Ranson.

In het Zeekanaal, ter hoogte van de Herdersbrug zag Hans De Blauwe honderden klepelklokjes *Sarsia tubulosa* tijdens bezoeken vanaf eind april tot begin mei 2013.

Op 13 september 2013 ontdekte Emmanuel Dumoulin de groene golfbrekeranemoon *Diadumene lineata* op de rechteroever van de zwaaiikom te Dudzele. De diertjes waren zeer talrijk vastgehecht in spleten tussen met bitumen overgoten stortsteen. Ook waren exemplaren vastgehecht op Zeesla *Ulvae* sp. Op 19 oktober 2013 stelde Hans De Blauwe ze ook vast onder en naast de spoorwegbrug bij de Herdersbrug. Eerder had Hans deze soort waargenomen in de spuiikom te Oostende in 2004 en in de jachthaven van Zeebrugge op 15 september 2011.

In de maand oktober spoelde veel 'haar' aan te Zeebrugge. Het grootste deel van dit 'haar' bestond uit losgeslagen *Obelia bidentata*, veel van deze hydrozoa waren vastgehecht aan topjes van de schelpkokerworm *Lanice conchilega*.

Sponzen

Op 7 november 2013 vond René Billiau een aangespoelde *Stelligera stuposa*, een spons zonder Nederlandse naam op het strand van De Panne. Deze soort kwam vermoedelijk via het Kanaal in de Noordzee terecht.

Weekdieren

Op waarnemingen.be worden heel wat fossiele schelpen gemeld (al dan als fossiel ingevoerd) en ook heel veel losse klepjes. Hier proberen we het verslag te beperken tot levende exemplaren of dubletten die wijzen op levende vertegenwoordigers in de buurt. Zo vond René Billiau een dublet van de Wijde mantel *Aequipecten opercularis* op het Westhoekstrand op 12 oktober 2013. Tijdens het kruien ving hij vaak tientallen levende Zaagjes *Donax vittatus*. Tijdens het kruien zaten soms Dwerginktvisjes *Sepiola atlantica* in zijn net: 3 exemplaren op 6 juli, 4 op 7 juli en 1 op 26 juli 2013. Op 7 juli 2013 bezochten we in het kader van het Slak-In-Du project de Dievegatkreek te Knokke en daar vonden we een populatie Brakwaterkokkels *Cerastoderma lamarcki*. Het zou zeer spijtig zijn dat die zou verdwijnen door geplande uitbreidingswerken van het Zwin.

Decapoden

René Billiau ging kruien te Nieuwpoort-Bad en ving op 28, 29 en 30 april 2013 naast Grijze garnalen *Crangon crangon*, Strandkrabben *Carcinus maenas* en Gewone zwemkrabben *Liocarcinus holsatus*, 24 Gezaagde steurgarnalen *Palaemon serratus* en 8 Driepuntsgarnalen *Philocheas trispinosus*, 39 Gewone heremietkreeften *Pagurus berhardus*, 11 Kleine heremietkreeften *Diogenes pugilator* en 1 Noordzeekrab *Cancer pagurus*.

Aan de Rampe te De Panne ving René volgende decapoda per datum tijdens het garnaalkruien:

Soort/datum	17 juni	26 juni	6 juli	7 juli	26 juli	7 oktober
Driepuntsgarnaal	18					
Gewone Zwemkrab	85	100	120	75	1000	95
Grijze zwemkrab						4
Breedpootkrab	3	5	5	5		
Strandkrab	4	12	7	15	100	28
Kleine heremietkreeft		5	5	9		5
Gewone heremietkreeft			10	3	2	11
Agaatpissebed	3					
Kwalvlo	23					

Vissen

René Billiau ving te Nieuwpoort-Bad op 28, 29 en 30 april 2013 volgende vissen met zijn kruinet: Tong (13), Schol (14), Tarbot (11), Griet (8), Haring (14), Driedoornige stekelbaars (*Gasterosteus aculeatus semirarmatus*) 1, Kleine zeenaald (3), Grote zeenaald (1), Zeebaars (4), Spiering (11), Bot (1), Vijfdradige meun (2), Dikkopje (< 82), pitvis (2) en Kleine pieterman (12).

Aan de Rampe van De Panne ving René Billiau volgende vissen met zijn kruinet:

Soort/datum	17 juni	26 juni	6 juli	7 juli	26 juli	7 okt
Dikkopje	5		1	3	12	32
Harnasmannetje	1	4	3	5		
Kleine zeenaald	1					2
Platvis	132 (meestal schol)					
Kleine pieterman	28	64	26	17	3	26
Tarbot		1			1	
Tong		2	1 grote	3 grote	3	
Schol		Ong. 180	Ong. 100	Ong. 150	Ong. 60	Niet geteld
Griet			2			1
Bot				3		
Haring		1	4	2	3	16
Grauwe poon			1			1

Slakdolf				1		
Spiering						1

Op 20 april 2013 ontdekten Mia en Anna Dhoore een mini fluo groen visje tussen de bijvangst van de Paardenvissers in Oostduinkerke. Een tijdje later kwam de foto terug bovenwater omdat Anna een spreekbeurt over de paardenvissers aan het voorbereiden was. Het visje bleek een juveniele Snotolf *Cyclopterus lumpus* te zijn. Een toch niet alledaagse waarneming waar niet enkel een kinderhart voor smelt (foto 3). Op 25 september vindt Bram Conings een Snotolfje op het strand van Nieuwpoort en de volgende dag zien Jan Ranson en Hans Hillewaert 3 exemplaatjes van 3 à 5 cm tijdens een campagne op zee.

Foto 3: *Cyclopterus lumpus* Snotolf (foto: C. Delaey)

Tussen begin maart en eind mei werden op zee 5 Finten *Alosa fallax* gevangen met de (RV Simon Stevin en Jan Ranson/Belgica) en ééntje zat in een warrelnet op het strand van Lombardsijde op 17 april 2013 (Fonny Schoeters) (foto 4).

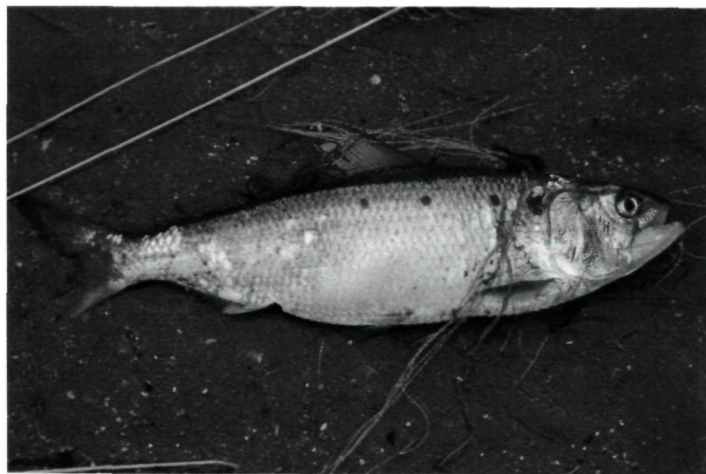

Foto 4: *Alosa fallax* Fint (foto: Fonny Schoeters)

Het aantal waarnemingen van de Spiering *Osmerus eperlanus* is dit jaar explosief gestegen. De eerste exemplaren werden op waarnemingen.be gemeld in 2007 en elk jaar blijft het aantal gemelde exemplaren onder de 50. Dit jaar staat de teller op 336 exemplaren en alle werden gevangen tussen 14 maart en 22 oktober 2013: 128 exemplaren werden op zee gevangen, 2 in de Westerschelde, 1 in de Rupel en 205 in Oost-Vlaamse zoete wateren. Spieringen trekken voor hun voortplanting in scholen de rivieren op. Sedert 2008 nam de populatie in de Westerschelde toe dankzij een verbeterde waterkwaliteit en door overbevissing op baars en snoekbaars is er ruimte voor de spiering op de binnenwateren. Dit visje, dat naar komkommer ruikt, is een goede indicator of de omstandigheden geschikt zijn voor andere anadrome soorten als de zalm, fint en zeeforel. Onlangs schreef Francis een artikel in de Strandvlo over de terugkeer van deze soort (Kerckhof, 2012).

Op 10 oktober 2013 vond Christine Denorme een Zeepaardje *Hippocampus ramulosus* levend aangespoeld op het strand van De Panne.

Op 20 maart 2013 wordt tijdens een campagne van het ILVO op de Belgica een Zonnevis *Zeus faber* gevangen (foto 4), tussen 25 september en 4 oktober 2013 meldt Jan Ranson nog 2 Zonnevissen van een Belgica-campagne.

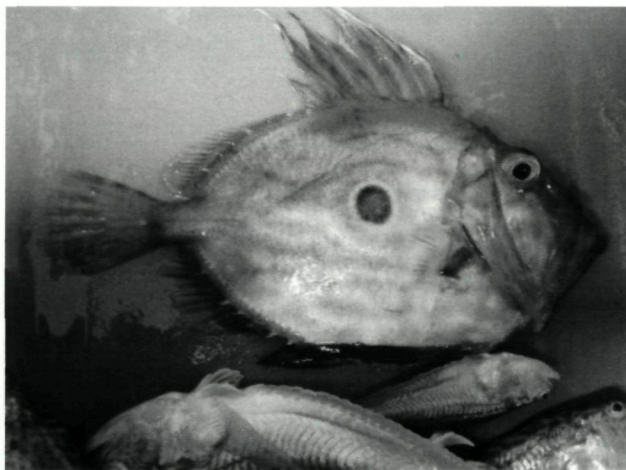

Foto 4 : *Zeus faber* Zonnevis (foto: Jan Ranson)

Zoogdieren

Tijdens het kruien had René Billiau af en toe een close encounter met een Grijze Zeehond *Halichoerus grypus*. Op 6 juli 2013, ter hoogte van de Rampe te De Panne, bleef hij hem van 5u30 tot 7u gezelschap gehouden. Hij kwam op een afstand van 10 meter zwemmen.

Die vroeg zich waarschijnlijk af welke eigenaardige zeehond daar met zo'n rode jekker en zwarte visserspet vreemde "zeehondachtige geluiden" produceerde. De dag nadien voelde René na een uurtje kruien plots iets branden op zijn rug. Het was de blik van die Grijsze zeehond van de dag ervoor. Hij bevond zich op ongeveer 15 meter. Hij liet zich voorzichtig zakken in het water en enkele tellen later kwam hij met een grote tong in zijn muil naar boven. Misschien had René die tong wel laten opschrikken. De samenwerking leek in beide richtingen te werken want in zijn net zaten ook twee grote tongen. Op 26 juli 2013 ging René weer kruien op deze plaats en weer kreeg hij bezoek, het dier kwam op minder dan 5 meter van hem gezwommen!

Literatuur

- DE BLAUWE, H. (2013). Een bijzonder kwallenjaar: schijfkwallen en ribkwallen aan de Belgische kust tot einde september 2013. De Strandvlo 33(3): 79-84.
- KERCKHOF, F. (2012). Goed nieuws voor de sterren? De terugkeer van de Spiering *Osmerus eperlanus* (Linnaeus, 1758) in Belgische wateren. De Strandvlo 32(4): 132-136.

Watergang 6
8380 Dudzele